

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU
ŚREDZKIEGO
NA LATA 2021 – 2030

POWIAT ŚREDZKI

www.powiatsredzki.pl

Spis treści:

1.	WPROWADZENIE	3
2.	METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII	4
3.	UWARUNKOWANIA PRAWNE I ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	5
3.1.	Podstawy prawne	5
3.2.	Zgodność z dokumentami strategicznymi	5
4.	DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU ŚREDZKIEGO	7
4.1.	Ogólna charakterystyka powiatu	7
4.2.	Sytuacja demograficzna	8
4.3.	Pomoc społeczna i wsparcie rodziny	9
4.4.	Niepełnosprawność i seniorzy	13
4.5.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	17
4.6.	Zasoby instytucjonalne i kadrowe realizujące zadania powiatu w obszarze pomocy społecznej	20
4.7.	Edukacja	22
4.8.	Sytuacja gospodarcza i lokalny rynek pracy	24
4.9.	Ogólna sytuacja mieszkaniowa	26
4.10.	Ochrona zdrowia	27
4.11.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi	27
4.12.	Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych powiatu	28
4.13.	Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	28
4.13.1.	Prognoza demograficzna	29
4.13.2.	Prognoza problemów społecznych w okresie realizacji Strategii	29
4.14.	Analiza SWOT	32
5.	CZĘŚĆ STRATEGICZNA	36
5.1.	Wizja, misja, cele strategiczne	36
5.2.	Cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań	39
5.3.	Ramy finansowe Strategii	47
6.	SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII	48
7.	WNIOSKI KOŃCOWE	49

1. WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem stanowiącym podstawowe narzędzia realizacji lokalnej polityki społecznej. Strategia określa w szczególności kierunki działań zmierzających do włączania społecznego mieszkańców powiatu zagrożonych marginalizacją społeczną. Powiat Średzki dostrzegając znaczenie problematyki społecznej już w 2008 r. uchwalił Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009 - 2020, a rok 2020 był ostatnim rokiem jej obowiązywania. W związku z powyższym powstała konieczność opracowania nowego dokumentu: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego na lata 2021 – 2030, zwana dalej Strategią. Strategia zgodnie z art. 16b, ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, zawiera w szczególności diagnozę sytuacji społecznej powiatu, prognozę zmian w zakresie objętym strategią . W dokumencie zapisano cele strategiczne projektowanych zmian oraz kierunki niezbędnych działań, a także sposób realizacji Strategii. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego na lata 2021 – 2030 jest wieloletnim dokumentem programowych, którego realizacja zwiększy bezpieczeństwo socjalne mieszkańców powiatu, w szczególności z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego na lata 2021 – 2030 została opracowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej zwane dalej PCPR. Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele podmiotów działających w sferze pomocy społecznej, a w szczególności ośrodków pomocy społecznej gmin powiatu średzkiego, Środowiskowego Domu Samopomocy w Środzie Wielkopolskiej, Warsztatu Terapii Zajęciowej w Środzie Wielkopolskiej, przedstawiciele organizacji pozarządowych, Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych.

Proces opracowania Strategii był zgodny z podstawowymi zasadami planowania strategicznego. W literaturze Model zarządzania strategicznego przedstawiony jest w postaci cyklu:

analiza (diagnoza) → planowanie → wdrażanie → ocena

Zgodnie z powyższym modelem dokument umownie można podzielić na trzy części. Pierwsza część przedstawia diagnozę sytuacji społecznej powiatu średzkiego. Diagnoza miała na celu zidentyfikowanie głównych problemów społecznych występujących w powiecie. Dokument sporządzony został w oparciu o analizę źródeł zastanych, wyniki prowadzonych badań ankietowych, wywiady z przedstawicielami podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej. Część druga stanowi prognozę zmian zidentyfikowanych problemów społecznych. W tej części dokumentu zawarto prognozę demograficzną powiatu w oparciu o Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035 oraz prognozę problemów społecznych powiatu średzkiego. Sporządzona diagnoza problemów społecznych z prognozowanymi zmianami stała się podstawą do opracowania części trzeciej dokumentu. W części trzeciej Strategii określono cele strategiczne, kierunki działań a także sposób realizacji Strategii, źródła finansowania określonych działań oraz wskaźniki ich realizacji. Strategia stanowi materiał do opracowania szczegółowych programów i projektów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez powiat środków finansowych, jak też zintegrowanych działań podmiotów działających w sferze polityki społecznej.

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE I ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

3.1. Podstawy prawne

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na powiat obowiązek opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Strategia, zgodnie z ustawą powinna zawierać w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii, jej ram finansowych oraz wskaźników realizacji działań.

3.2. Zgodność z dokumentami strategicznymi

Strategia jest dokumentem, który uwzględnia założenia strategicznych dokumentów w obszarze polityki społecznej. Priorytety przyjęte na poziomie unijnym i krajowym znajdują odniesienie w dokumencie, ponieważ wyznaczają istotne dla rozwoju społecznego, kierunki działań programowych. Z kolei dokumenty na szczeblu wojewódzkim czy powiatowym odnoszą się do realnych potrzeb lokalnej społeczności.

Tabela 1. Zestawienie dokumentów strategicznych będących podstawą opracowania Strategii

Nazwa dokumentu	Obszar odniesienia
Poziom europejski	
Strategia Europa 2020	Strategia Europa 2020 jest ukierunkowana na inteligentny, zrównoważony rozwój, zakłada potrzebę stworzenia inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która sprzyja włączeniu społecznemu. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego na lata 2021-2030 zakłada aktywną integrację osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Poziom krajowy	
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu wpisuje się w cele szczegółowe Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, takie jak: 1) wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy, 2) redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa

	dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia wpisuje się w cel główny oraz cele szczegółowe i kierunki interwencji polityki regionalnej do 2030 roku: Cel główny: efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym; Kierunki interwencji: 1.1. Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo, wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych Kierunki interwencji: 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego. 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach. Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie. Kierunki interwencji: 3.2. Wzmocnienie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnymi ponadregionalnym. 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.
Programu wieloletni „Senior+” na lata 2021–2025	Strategia wpisuje się w cele programu w zakresie aktywizacji seniorów, w tym tworzenia placówek wsparcia dziennego
Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030	Strategia wpisuje się w cele: Włączenie społeczne i zawodowe osób z niepełnosprawnościami.
Poziom regionalny	
STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2030 ROKU	Strategia wpisuje się w cele: - przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom, - poprawa dostępu i standardów usług oraz funkcjonowania infrastruktury społecznej - rozwijanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej, - wzmacnianie funkcji rodziny,
Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030.	Strategia wpisuje się w cele: - Usługi społeczne - Infrastruktura społeczna - Aktywność społeczna i obywatelska - Włączenie społeczne

Poziom lokalny	
STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŚREDZKIEGO 2015-2024	<p>CEL STRATEGICZNY 2. OŚWIATA I WYCHOWANIE Poszerzenie usług specjalistycznych Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej</p> <p>CEL STRATEGICZNY 3. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE 3.1. Wzmocnienie i rozwój powiatowego systemu pomocy społecznej 3.2. Poprawa warunków lokalowych i doposażenie placówek pomocy społecznej 3.3. Rozwój ekonomii społecznej</p> <p>CEL STRATEGICZNY 4. OCHRONA ZDROWIA 4.2. Profilaktyka zdrowotna</p> <p>CEL STRATEGICZNY 5. PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU 5.1. Wzmacnianie efektywności działania Powiatowego Urzędu Pracy</p>

4. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU ŚREDZKIEGO

4.1. Ogólna charakterystyka powiatu

Powiat średzki leży w środkowej części województwa wielkopolskiego na południowy wschód od miasta Poznania, zajmuje powierzchnię 62.386 hektarów. Powiat średzki graniczy z powiatami: poznańskim, wrzesińskim, jarocińskim i śremskim. Siedzibą władz powiatu jest miasto Środa Wielkopolska - oddalone od Poznania, stolicy województwa wielkopolskiego o 33 km. Swoim zasięgiem obejmuje pięć gmin: Dominowo, Krzykosy, Nowe Miasto nad Wartą, Zaniemyśl oraz miasto i gminę Środa Wielkopolska.

Tabela 2. Zestawienie gmin w powiecie średzkim pod względem powierzchni i liczby miejscowości

Gmina	Powierzchnia (ha)	Liczba miejscowości
Dominowo	7 936	26
Krzykosy	11 072	23
Nowe Miasto nad Wartą	12 007	31
Środa Wielkopolska	20 716	54
Zaniemyśl	10 655	31
Powiat średzki	62 386	165

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych oraz Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

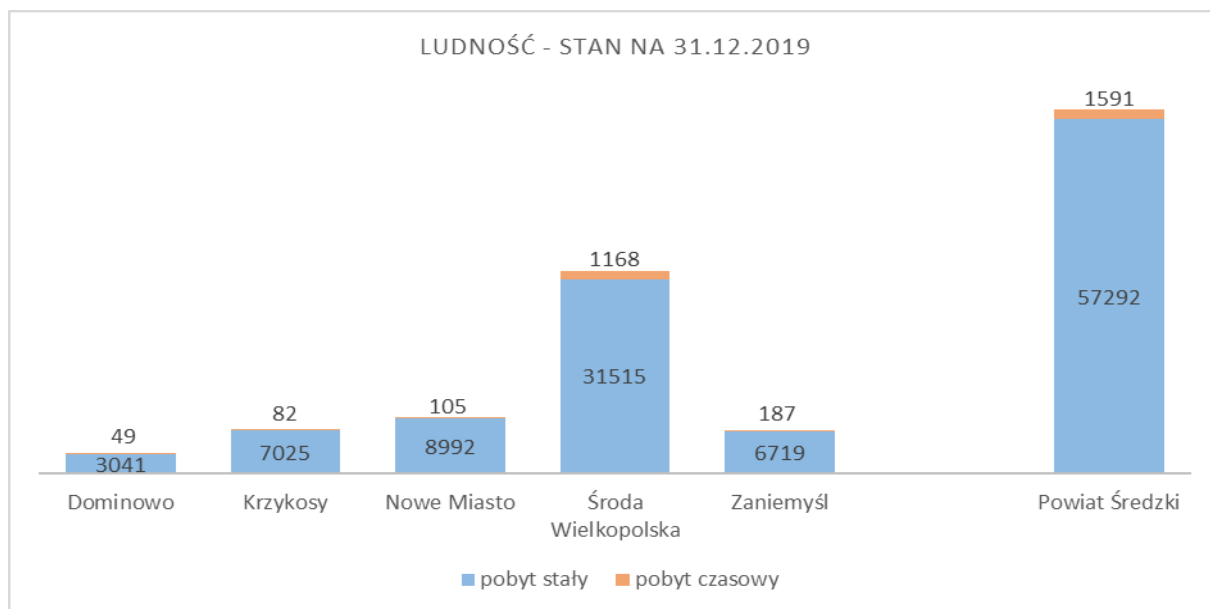
Przez teren powiatu przebiegają szlaki komunikacyjne łączące Wybrzeże Morza Bałtyckiego ze Śląskiem - droga krajowa nr 11 oraz kolejowa magistrala z północy na południe Polski.

W odległości 9 km od Środy Wielkopolskiej przebiega autostrada A2 łącząca wschód z zachodem kraju. Na terenie powiatu znajdują się stacje kolejowe w miejscowościach: Środa Wielkopolska, Chocicza, Sulęcinek, Solec. Powiat średzki ma charakter rolniczo-przemysłowy.

4.2. Sytuacja demograficzna

Liczba ludności powiatu średzkiego wg Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 58 883 osoby, z czego 57 292 to osoby zameldowane na pobyt stały, a 1 591 na pobyt czasowy.

Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu średzkiego wg miejsca zameldowania na dzień 31.12.2019 r.

Źródło: Raport o stanie powiatu średzkiego 2020 r.

W ogólnej liczbie mieszkańców 49,28% stanowili mężczyźni, 50,72% stanowiły kobiety. Na terenach wiejskich zamieszkiwało 60,17 % ogółu mieszkańców.

Jednym z najważniejszych czynników rozwojowych jest struktura wiekowa ludności powiatu. Populacja charakteryzuje się obecnie mało korzystną strukturą wiekową, ze względu na stale zwiększający się odsetek w poprodukcyjnej grupie wiekowej. Według danych GUS (stan na koniec 2019r.), przedstawia się ona następująco: 22,48 % ogółu mieszkańców stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, 59,32% osoby w wieku produkcyjnym, a 18,20 % osoby w wieku poprodukcyjnym. Poniższa tabela przedstawia liczbę mieszkańców z podziałem na grupy wiekowe i płeć.

Tabela 3 Liczba mieszkańców powiatu średzkiego wg wieku i płci na dzień 30.06.2020 r.

Grupa wiekowa	mężczyzna	kobieta
0-3	1 540	1 367
4-6	1 094	993
7-18	4 012	3 761
19	297	283
Wiek produkcyjny	18 425	16 043
60-64	-	2 153
65-74	2 641	3 206
75-79	408	692
80+	600	1 364

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 r.

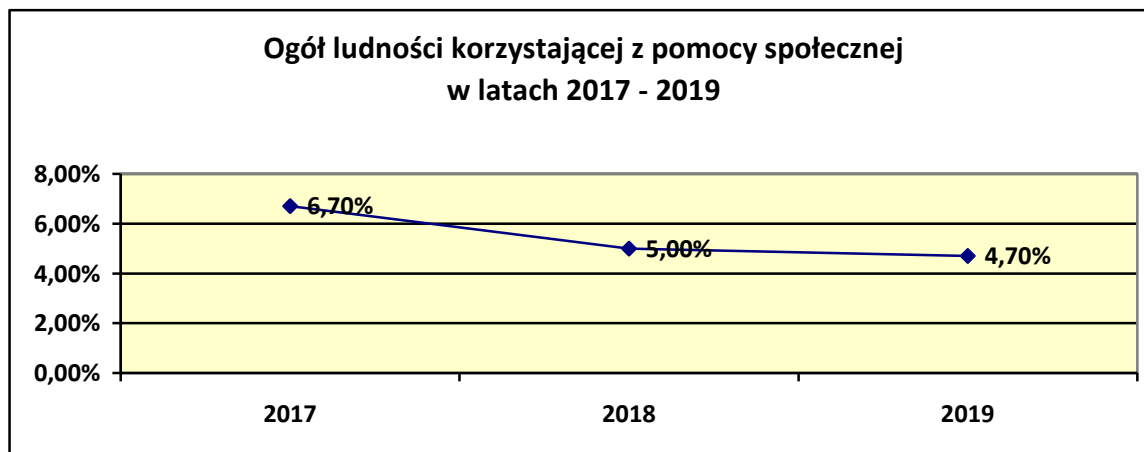
W powiecie średzkim rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, prognozuje się, że w 2030 r. odsetek liczby osób starszych stanowiąc będzie ponad 26% ogółu populacji. Dane demograficzne powiatu średzkiego potwierdzają tendencje krajowe i europejskie - wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym, obniża się wskaźnik umieralności i jednocześnie wzrasta średnia długość życia. Starzejące się społeczeństwo wymagać będzie dynamicznego wzrostu podaży usług opiekuńczych i integracyjnych dla osób starszych, co będzie wymagało planowania i realizacji zadań w tym zakresie.

4.3. Pomoc społeczna i wsparcie rodziny

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Powiatowy system pomocy społecznej postrzegamy jako system naczyń połączonych, w których działania w zakresie pomocy społecznej podejmowane na poziomie gminnym i powiatowym, przenikają się i wzajemnie na siebie wpływają, i tak np. sieć wsparcia rodziny, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami funkcjonuje zarówno na poziomie gminy, jak i na poziomie powiatu. Brak wsparcia środowiskowego świadczanego na poziomie gminy lub pewne jego deficyty, mogą powodować konieczność uruchomienia działań na poziomie powiatu, z drugiej strony poprawa sytuacji w środowisku lokalnym – na poziomie gminy, może spowodować brak konieczności udzielania wsparcia realizowanego na poziomie powiatowym. Podkreślić należy, że zadania samorządów poszczególnych szczebli określają przepisy prawne.

Zapotrzebowanie na pomoc społeczną w gminach powiatu średzkiego w latach 2017-2019 spadało regularnie, co obrazuje poniższe zestawienie.

Wykres 2. Zapotrzebowanie na pomoc społeczną w gminach powiatu średzkiego w latach 2017 - 2019

Źródło: GUS z 2019 r.

Analizując powyższe dane pamiętać należy o stanie epidemiologicznym COVID-19, który niewątpliwie wpłynie na pogorszenie sytuacji życiowej rodzin, co może tendencję spadkową w zakresie korzystania z usług społecznych w gminach zmienić.

Funkcjonowanie rodziny ma zasadnicze znaczenie w procesie opieki i wychowania dzieci. Rodzina wypełniająca swoje funkcje w sposób prawidłowy, zapewnia dzieciom poczucie bezpieczeństwa i własnej wartości, dając im możliwość prawidłowego rozwoju i właściwego wypełniania ról społecznych w przyszłości. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych nie wypełniają swoich ról prawidłowo. Celem wsparcia jest wzmocnienie umiejętności wychowawczych samych rodziców, w konsekwencji zapobieganie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest nieodpłatny. Pracownicy placówki współpracują z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Na terenie powiatu średzkiego funkcjonują 2 placówki wsparcia dziennego prowadzone przez samorządy gminne (w gminie Środa Wielkopolska i w gminie Nowe Miasto nad Wartą).

Pomimo, że gminy zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizują zadania w obszarze wsparcia rodziny naturalnej, w latach 2018 - 2020 zachodziła konieczność zapewnienia dzieciom opieki i wychowania poza rodziną biologiczną.

Zadaniem powiatu jest organizacja pieczy zastępczej. Piecza zastępcza sprawowana jest w dwóch formach: rodzinnej (w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych, rodzinnych domach dziecka) oraz instytucjonalnej (w placówkach opiekuńczo - wychowawczych).

W powiecie średzkim zgodnie z Zarządzeniem nr 14/2011 Starosty Średzkiego z dnia 30 września 2011 r. obowiązki organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje PCPR. W roku 2020 rodzinną opieką zastępczą objęto łącznie 56 dzieci w 32 rodzinach zastępczych. W liczbie 56 wychowanków rodzin zastępczych, 20 dzieci pochodzi z innych powiatów. Analiza porównawcza roku 2020 w stosunku do lat 2018 - 2019 pokazuje, że liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w tych rodzinach utrzymuje się na podobnym poziomie. Jednakże niepokojący jest fakt, że w 2020 r. aż 15 dzieci wymagało zapewnienia całodobowej opieki i wychowania w rodzinnej pieczy zastępczej, w tym 4 dzieci zostało umieszczonych w 3 rodzinach zastępczych spokrewnionych z dzieckiem (dwoje rodzeństwa), 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej, 10 dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych, w tym 9 dzieci (w tym 5-osobowe rodzeństwo) w zawodowej rodzinie zastępczej z funkcją pogotowia rodzinnego.

Poniższa tabela prezentuje dane liczbowe dotyczące ilości poszczególnych rodzajów rodzin i liczby dzieci w nich przebywających w latach 2018 - 2020.

Tabela 4. Liczba rodzin zastępczych w latach 2018 - 2020

Typ rodziny zastępczej	2018 r.			2019 r.			2020 r.		
	Liczba rodzin	Liczba dzieci		Liczba rodzin	Liczba dzieci		Liczba rodzin	Liczba dzieci	
		Ogółem	w tym z powiatu średzkiego		Ogółem	w tym z powiatu średzkiego		Ogółem	w tym z powiatu średzkiego
Rodziny spokrewnione	15	19	14	19	25	19	21	28	20
Rodziny niezawodowe	7	9	3	9	12	6	7	8	5
Rodziny zawodowe w tym:	4	17	8	4	27	16	4	20	11
rodzina zawodowa z funkcją pogotowia rodzinnego	1	9	2	1	15	6	1	12	6
Ogółem	26	45	25	32	64	41	32	56	36

Źródło: opracowanie własne PCPR

Do najczęstszych przyczyn umieszczania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie średzkim należą: uzależnienie rodziców od alkoholu oraz brak umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej, tj. innej rodzinie zastępczej niezawodowej, rodzinie zastępczej zawodowej lub prowadzącym rodzinny dom dziecka lub osobom przeszkolonym do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

PCPR zapewniało stały dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz dzieci umieszczonych w pieczy. Z poradnictwa korzystali również rodzice biologiczni dzieci. Prowadzono także grupy wsparcia dla rodzin zastępczych oraz szkolenia.

W systemie opieki zastępczej instytucjonalnej zadanie powiatu realizuje Publiczna Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Szlachcinie. W latach 2018 - 2020 r. placówka zapewniała całodobową opiekę i wychowanie: 17 wychowankom w 2018 r., 15 wychowankom w 2019 r. i 15 wychowankom w 2020 r., w tym 12 wychowankom z powiatu średzkiego.

Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej należy do zadań powiatu. Wychowankowie opuszczający domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii otrzymują pomoc zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie. Udziela się również pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Tabela 5. Usamodzielnianie wychowanków w latach 2018 - 2020

Rok	Rodzaj przyznanej pomocy	Opuszczający rodzinną pieczę zastępczą	Opuszczający instytucjonalną pieczę zastępczą	Opuszczający młodzieżowy ośrodek wychowawczy
2018 15 wychowanków	Kontynuowanie nauki	10	4	0
	Usamodzielnienie	2	3	0
	Zagospodarowanie	3	3	0
2019 16 wychowanków	Kontynuowanie nauki	9	4	0
	Usamodzielnienie	2	3	1
	Zagospodarowanie	4	0	1
2020 11 wychowanków	Kontynuowanie nauki	9	2	0
	Usamodzielnienie	3	0	0
	Zagospodarowanie	3	0	0

Źródło: opracowanie własne PCPR

Usamodzielniani wychowankowie korzystają ze wsparcia specjalistycznego zgodnie z Indywidualnym programem usamodzielnienia.

4.4. Niepełnosprawność i seniorzy

Grupą społeczną szczególnie zagrożoną wykluczeniem społecznym są osoby z niepełnosprawnościami. W Polsce za osobę z niepełnosprawnością uznaje się osobę, która posiada orzeczenie o niepełnosprawności wydane przez uprawniony organ. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością sięga blisko 15 % Polaków. Oznacza to, że co siódmy Polak jest uznany za osobę z niepełnosprawnością.

W powiecie średzkim ok.14,5% populacji to osoby z niepełnosprawnościami. Osoby te w związku z występującymi barierami, począwszy od architektonicznych, poprzez techniczne i w komunikowaniu się, aż do psychologicznych, wymagają wsparcia w różnych obszarach. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa zadania do realizacji przez powiat, którymi są m.in. dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki, dofinansowanie kosztów działania warsztatu terapii zajęciowej (WTZ). Zadania finansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Dysponentem środków na realizację zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej jest Powiatowy Urząd Pracy w Środzie Wielkopolskiej, a w zakresie rehabilitacji społecznej PCPR. Zadania powiatu w ww. zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej dofinansowane ze środków PFRON w latach 2018-2020

Nazwa zadania	2018 rok		2019 rok		2020 rok	
	Liczba osób	Wydatkowana kwota w zł	Liczba osób	Wydatkowana kwota w zł	Liczba osób	Wydatkowana kwota w zł
Dofinansowanie kosztów działalności WTZ	48	847 136,00	48	868 608,00	48	983 808,00
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	- 29 osób niepełnosprawnych - 15 opiekunów	54 686,00	- 59 osób niepełnosprawnych - 30 opiekunów	83 405,23	- 30 osób niepełnosprawnych - 20 opiekunów	53 266,00
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	12	60 000,00	19	74 900,00	29	135 500,00
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki	668	30 000,00	592	30 000,00	30	11 000,00
Dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	205	155 395,00	281	237 844,00	302	316 705,00
Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	5	2 136,00	3	3 450,00	2	2 439,00
Rehabilitacja zawodowa (stypendium stażowe)	3	12 928,00	2	10 601,00	2	13 278,00

Źródło: opracowanie własne PCPR

Powiat średzki od 2012 roku realizuje pilotażowy program „Aktywny Samorząd” finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Formy wsparcia dotyczą wyeliminowania lub zmniejszenia barier ograniczających uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji osób z niepełnosprawnościami, będących beneficjentami programu, co obrazuje poniższe zestawienie.

Tabela 7. Zadania realizowane ze środków PFRON w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w latach 2018 - 2020

Nazwa zadania	2018 rok		2019 rok		2020 rok	
	Liczba osób	Wydatkowana kwota w zł	Liczba osób	Wydatkowana kwota w zł	Liczba osób	Wydatkowana kwota w zł
Dofinansowanie zakupu i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	2	8 145,00	1	4 304,00	2	11 100,00
Dofinansowanie prawa jazdy	0	0	0	0	2	4 452,00
Dofinansowanie zakupu sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	7	27 407,09	10	47 555,26	6	18 882,00
Dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego	1	2 000,00	0	0	1	2 000,00
Dofinansowanie zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	0	0	0	0	1	6 300,00

Nazwa zadania	2018 rok		2019 rok		2020 rok	
Dofinansowanie utrzymania sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	4	7 143,00	5	9 797,00	2	2 739,98
Dofinansowanie zakupu protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości	1	20 000,00	1	100,30 (wyłącznie koszty dojazdu do eksperta PFRON na II wizytę)	2	33 360,30
Dofinansowanie zakupu skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego	0	0	3	12 870,00	1	6 450,00
Dofinansowanie nauki na poziomie wyższym	30	115 956,18	26	95 121,00	20	90 210,00

Źródło: opracowanie własne PCPR

Na rzecz mieszkańców powiatu średzkiego orzecznictwo w sprawach pozarentowych w stosunku do dorosłych i do dzieci prowadzi Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Środzie Wielkopolskiej. Poniższa tabela przedstawia liczbę złożonych wniosków i wydanych orzeczeń.

Tabela 8. Liczba złożonych wniosków i wydanych orzeczeń w latach 2018 - 2020.

Kategoria wiekowa	2018		2019		2020	
	Liczba złożonych wniosków	Liczba wydanych orzeczeń	Liczba złożonych wniosków	Liczba wydanych orzeczeń	Liczba złożonych wniosków	Liczba wydanych orzeczeń
Osoby do 16 r. ż.	156	155	168	169	152	154
Osoby powyżej 16 r. ż.	822	763	871	861	791	781

Źródło: opracowanie własne PCPR

W celu zwiększenia dostępności realizowanej pomocy na rzecz osób z niepełnosprawnościami, PCPR od roku 2019 rozpoczęło wdrażanie Systemu Obsługi Wsparcia (SOW), nowoczesnej platformy, dzięki której możliwe jest elektronicznie składanie wniosków o wsparcie finansowane ze środków PFRON. SOW pozwala na weryfikację wniosków osób indywidualnych i instytucji na etapie przyznawania dofinansowań, jak również na badanie skuteczności wydatkowania środków PFRON. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej posiada również doświadczenie w realizacji aktywnej integracji osób wymagających wsparcia w celu pokonania barier utrudniających właściwe funkcjonowanie w środowisku. W ramach uzupełnienia działań statutowych realizuje projekty współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego,

których celem jest wzmocnienie systemu wsparcia osób z grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tabela 9. Projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych, w tym EFS

Tytuł projektu	Okres realizacji	Wartość projektu
1. „Usługi społeczne – w tym mieszkania chronione i wspomagane w powiecie średzkim” w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020, współfinansowanego ze środków EFS	2019-2022	Wartość projektu: 1 879 860,00 zł, w tym kwota dofinansowania: 1 785 867,00 zł.
2. „Adaptacja obiektu pofabrycznego przy ul. Mała Klasztorna 3 w Środzie Wielkopolskiej na cele mieszkalnictwa chronionego i wspomagane” w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020, współfinansowanego ze środków EFRR	2019-2020	Wartość projektu: 2 352 941,16 zł w tym kwota dofinansowania: 1 999 999,98 zł.
3. „Mobilność drogą do aktywności w powiecie średzkim” usługi transportowe door-to-door dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności	2021-2022	Wartość projektu: 1 249 363,15 zł.

Źródło: opracowanie własne PCPR

Ważne znaczenie w rehabilitacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami pełni Warsztat Terapii Zajęciowej (WTZ) w Środzie Wielkopolskiej, który jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą osobom niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. WTZ realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, zmierzającej do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osobę z niepełnosprawnością niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia – na miarę jej indywidualnych możliwości. Warsztat Terapii Zajęciowej jest placówką pobytu dziennego, obejmującą wsparciem 48 uczestników o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

W ramach zadań z zakresu administracji rządowej usługi społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczy Środowiskowy Dom Samopomocy w Środzie Wielkopolskiej, zwany dalej ŚDS. Placówka w 2019 roku została wyodrębniona ze struktury PCPR i począwszy od 2020 roku działa jako samodzielna jednostka organizacyjna powiatu. W 2020 r. wsparcie w ramach pobytu dziennego w ŚDS uzyskało 56 osób. Placówka dysponuje 60 miejscami pobytu dziennego.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Środzie Wielkopolskiej udziela

rodzinom z dziećmi z niepełnosprawnościami specjalistycznej pomocy, w tym informacji dotyczącej ich dziecka, jego problemów rozwojowych oraz zapewnia pomoc specjalistów.

Powiatowy Urząd Pracy w Środzie Wielkopolskiej rozpoznaje potrzeby i możliwości zawodowe osób z niepełnosprawnościami oraz prowadzi aktywizację zawodową. Na rzecz osób z niepełnosprawnościami działa również Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych, którą powołuje Starosta Powiatu Średzkiego. Do zakresu działań Rady należy inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, realizacja praw osób z niepełnosprawnościami, ocena oraz opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób z niepełnosprawnościami.

W polityce społecznej powiatu ważną kwestią społeczną jest problem starzejącego się społeczeństwa. Mieszkańcy powiatu w wieku 60 lat i więcej stanowią ponad 23% ogółu populacji. Celem polityki społecznej wobec osób starszych jest stworzenie warunków do aktywnego starzenia się, tak aby zapewnić im pełny udział w życiu społecznym. Osoby starsze powinny czuć się bezpieczne, móc uczestniczyć w swojej społeczności i odczuwać solidarność z innymi osobami. Jednym z priorytetowych celów w obszarze wsparcia tej grupy społecznej jest rozwój różnorodnych środowiskowych form opieki dziennej dla osób starszych, w tym sieci placówek dziennego pobytu. Powiat średzki w 2020 r. podjął inicjatywę utworzenia powiatowego Klubu Senior+. Została przygotowana siedziba, ale z uwagi na stan epidemiologiczny COVID-19 planuje się rozpoczęcie działalności od dnia 1.06.2021 r.

4.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej realizuje Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. W ramach realizacji powyższego programu, PCPR podejmuje działania mające na celu zmniejszenie skali przemocy w rodzinie, wspiera rodziny w przewyciężaniu sytuacji kryzysowej. W strukturach PCPR działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej, który świadczy poradnictwo specjalistyczne, w tym rodzinne, prawne, psychologiczne. Ponadto PCPR współpracuje w szczególności z Zespołami Interdyscyplinarnymi działającymi w gminach powiatu średzkiego. Ze sprawozdań Zespołów Interdyscyplinarnych działających zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w gminach powiatu średzkiego w latach 2018 - 2020 prowadzono ogółem 630 postępowań.

Tabela 10. Liczba prowadzonych spraw w ramach procedury Niebieska Karta w latach 2018-2020

Rok	Gmina	Liczba spraw NK ogółem	Liczba nowych NK (założonych w danym roku)	Liczba NK w rodzinach z małoletnimi dziećmi		Liczba NK w rodzinach zamieszkałych	
				Ogółem	W tym przemoc stosowana wobec dzieci	Miasto	Wieś
2018	Dominowo	7	3	5	0	0	7
	Krzykosy	27	21	33	0	0	27
	Nowe Miasto n/Wartą	30	17	16	16	0	30
	Środa Wlkp.	135	41	78	33	95	40
	Zaniemyśl	22	12	11	0	0	22
	Ogółem	221	94	143	49	95	126
2019	Dominowo	9	5	7	1	0	9
	Krzykosy	28	18	30	0	0	28
	Nowe Miasto n/Wartą	25	23	11	11	0	25
	Środa Wlkp.	119	45	68	15	80	39
	Zaniemyśl	17	12	12	2	0	17
	Ogółem	198	103	128	29	80	118
2020	Dominowo	13	7	9	1	0	13
	Krzykosy	33	25	30	0	0	33
	Nowe Miasto n/Wartą	38	28	10	10	0	38
	Środa Wlkp.	110	50	64	8	71	39
	Zaniemyśl	17	3	5	2	0	17
	Ogółem	211	113	118	21	71	140

Źródło: opracowanie własne PCPR

Z analizy powyższych danych wynika, że liczba założonych Niebieskich Kart w 2020 r. wzrosła w stosunku do 2018 o 19 nowych spraw, w stosunku do roku 2019 – o 10 nowych spraw. Podkreślić należy, że w rodzinach w których dochodziło do przemocy domowej rodziny z małoletnimi dziećmi stanowiły: w 2018 r. - 64,1%, w 2019 r. - 64,6%, w 2020 r. - 55,9%.

Tabela 11. Osoby stosujące przemoc według płci oraz formy stosowanej przemocy w rodzinie

Rok	Gmina	Liczba spraw NK ogółem*	Osoby stosujące przemoc wg płci		Formy przemocy w rodzinie				
			M	K	fizyczna	psychiczna	seksualna	ekonomiczna	zaniedbanie
2018	Dominowo	7	7	0	7	7	0	0	0
	Krzykosy	27	25	2	9	17	0	13	0
	Nowe Miasto n/Wartą	30	28	2	8	28	3	8	6
	Środa Wlkp.	135	121	18	101	126	5	16	1
	Zaniemyśl	22	22		8	16	1	5	0
	Ogółem	221	203	22	133	194	9	42	1

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU ŚREDZKIEGO
NA LATA 2021 - 2030**

2019	Dominowo	9	9	0	9	9	0	0	0
	Krzykosy	28	28	2	11	28	0	16	0
	Nowe Miasto n/Wartą	25	23	2	7	23	2	7	7
	Środa Wlkp.	119	112	15	87	115	6	14	1
	Zaniemyśl	17	16	1	13	17	1	2	0
	Ogółem	198	188	20	127	192	9	39	8
2020	Dominowo	13	13	0	11	13	0	0	0
	Krzykosy	33	31	2	13	33	1	19	0
	Nowe Miasto n/Wartą	38	36	2	5	36	1	5	2
	Środa Wlkp.	110	105	13	85	102	2	7	1
	Zaniemyśl	17	16	1	4	8	0	1	0
	Ogółem	211	201	18	118	192	4	32	1

* Suma M+K nie jest równa ilości prowadzonych spraw, bowiem są rodziny w których mamy dwóch sprawców (np. oboje rodziców, bądź inny członek rodziny)

Źródło: opracowanie własne

Prowadzone postępowania w ramach procedury Niebieska Karta wskazują, iż osoby stosujące przemoc w rodzinie to w większości mężczyźni: w 2018 r. - 91,9%, w 2019 r. - 94,9%, w 2020 r. - 95,3%. Stosowane formy przemocy to w szczególności przemoc psychiczna i fizyczna. Te formy przemocy najczęściej występują równocześnie w większości prowadzonych spraw. Analiza spraw pokazuje również występowanie przemocy ekonomicznej oraz seksualnej.

Tabela 12. Liczba spraw skierowanych przez Zespoły Interdyscyplinarne o ukaranie

Rok	Gmina	Liczba spraw NK ogółem	Liczba spraw skierowanych o ukaranie			
			Ogółem	W tym		
				Izolacja sprawcy	Zakaz kontaktu	Zakaz zbliżania się
2018	Dominowo	7	1	0	0	1
	Krzykosy	27	7	3	3	3
	Nowe Miasto n/Wartą	30	1	1	1	1
	Środa Wlkp.	135	7	7	7	7
	Zaniemyśl	22	0	0	0	0
	Ogółem	221	16	11	11	12
2019	Dominowo	9	1	0	1	1
	Krzykosy	28	8	2	2	2
	Nowe Miasto n/Wartą	25	1	1	1	1
	Środa Wlkp.	119	3	3	3	3
	Zaniemyśl	17	1	0	0	0
	Ogółem	198	14	6	7	7
2020	Dominowo	13	3	1	1	2
	Krzykosy	33	8	4	4	4
	Nowe Miasto n/Wartą	38	2	1	1	1
	Środa Wlkp.	110	3	3	3	3
	Zaniemyśl	17	2	1	0	0
	Ogółem	211	18	10	9	10

Źródło: opracowanie własne PCPR

Jak z powyższego zestawienia wynika, Zespoły Interdyscyplinarne występowały z wnioskiem o ukaranie osoby stosującej przemoc w roku 2018 w stosunku do 16 osób, w 2019 r. - 14 osób, w 2020 r. - 18 osób.

4.6. Zasoby instytucjonalne i kadrowe realizujące zadania powiatu w obszarze pomocy społecznej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej

Jednostką organizacyjną powiatu realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej. Głównym zadaniem PCPR jest podejmowanie działań w sferze polityki społecznej przeciwdziałającej wykluczeniu społecznemu osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w szczególności osób z niepełnosprawnościami, dzieci i rodzin z małoletnimi dziećmi z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, rodzin z problemem uzależnienia, przemocy w rodzinie, osób i rodzin będący w sytuacji kryzysowej, osób starszych i niesamodzielnych. W strukturze PCPR działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności oraz prowadzone są mieszkania chronione. PCPR pełni również funkcję Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W PCPR zatrudniona jest wykwalifikowana kadra, która posiada odpowiednie wykształcenie do pracy na zajmowanym stanowisku.

Publiczna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Szlachcinie

Publiczna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Szlachcinie zwana dalej Placówką, jest jednostką organizacyjną powiatu średzkiego powołaną do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną. Placówka zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest placówką typu socjalizacyjnego. Placówka zapewnia opiekę całodobową dla dzieci z powiatu średzkiego oraz dzieci pochodzących spoza powiatu, pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki ze strony rodziców. Zatrudniona w Placówce kadra prowadzi pracę z dziećmi i ich rodzinami, mającą na celu umożliwienie szybkiego powrotu wychowanków do ich środowiska rodzinnego. W tym zakresie Placówka współpracuje z wieloma instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie, a w szczególności powiatowymi centrami pomocy rodzinie i ośrodkami pomocy społecznej właściwymi ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu rodziców dzieci lub innych znaczących dla dzieci osób. Placówka dysponuje 14 miejscami pobytu całodobowego.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Środzie Wielkopolskiej

Środowiskowy Dom Samopomocy w Środzie Wielkopolskiej, zwany dalej ŚDS jest jednostką organizacyjną powiatu zapewniającą wsparcie codzienne osobom z zaburzeniami psychicznymi. ŚDS jest placówką typu ABC:

- a) typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- b) typ B – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- c) typ C - dla osób przejawiających inne zaburzenia czynności psychicznych.

W ramach typów A, B i C w zajęciach uczestniczą osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

Dom pracuje na podstawie opracowanych programów dla każdego z typów domu, realizując Indywidualne Plany Postępowania Wspierająco – Aktywizujące opracowane dla każdego uczestnika. ŚDS dysponuje 60 miejscami pobytu dziennego.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Środzie Wielkopolskiej

Warsztat Terapii Zajęciowej w Środzie Wielkopolskiej, zwany dalej WTZ jest placówką pobytu dziennego dla 48 osób z niepełnosprawnościami o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. WTZ stwarza osobom z niepełnosprawnościami niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. WTZ swoje cele realizuje przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania:

- 1) umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej;
- 2) psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Terapię realizuje się na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji. WTZ na zlecenie powiatu średzkiego prowadzi Stowarzyszenie Pomocy „SOS” w Środzie Wielkopolskiej.

Tabela 13. Zasoby kadrowe – stan na 31.12.2020 r.

Lp.	Nazwa instytucji	Zatrudniona kadra
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej	29
2.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Środzie Wielkopolskiej	20
3.	Publiczna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Szlachcinie	18
4.	Warsztat Terapii Zajęciowej w Środzie Wielkopolskiej prowadzony przez Stowarzyszenie Pomocy „SOS”	17

Źródło: opracowanie własne PCPR

4.7. Edukacja

Powiat Średzki według stanu na rok szkolny 2019/2020 jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Środzie Wielkopolskiej

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna udziela dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu. Ponadto rodzicom i nauczycielom udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Poradnia udziela pomocy nieodpłatnie, a korzystanie z jej usług jest dobrowolne.

Zespół Szkół Rolniczych w Środzie Wielkopolskiej

W poczet Zespołu Szkół Rolniczych im. gen. Jana Henryka Dąbrowskiego w Środzie Wielkopolskiej wchodzi następujące szkoły:

- Branżowa Szkoła I Stopnia Nr 2 im. Gen. Jana Henryka Dąbrowskiego,
- Technikum Nr 3 im. Gen. Jana Henryka Dąbrowskiego,
- Liceum Ogólnokształcące Nr 3 im. Gen. Jana Henryka Dąbrowskiego,
- Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy im. Gen. Jana Henryka Dąbrowskiego,
- Szkoła Policealna Nr 2 im. Gen. Jana Henryka Dąbrowskiego.

W roku szkolnym 2019/2020 w 25 oddziałach Zespołu Szkół Rolniczych uczyło się 560 uczniów. W Branżowej Szkole I Stopnia uczą się w zawodach: mechanik, operator pojazdów i maszyn rolniczych, kucharz, piekarz, ślusarz, kierowca mechanik, mechatronik, kucharz, piekarz, pracownik pomocniczy ślusarza. Natomiast Technikum Nr 3 kształci w zawodach: technik informatyk, technik weterynarii, technik lotniskowych służb operacyjnych, technik rolnik, technik mechatronik, technik technologii żywności, technik reklamy, technik architektury krajobrazu, technik organizacji reklamy.

Liceum Ogólnokształcące w Środzie Wielkopolskiej im. Powstańców Wielkopolskich

W Liceum Ogólnokształcącym w roku szkolnym 2019/2020 w 14 oddziałach uczyło się 409 uczniów. Uczniowie po ukończeniu gimnazjum rozpoczęli naukę w Liceum Ogólnokształcącym o profilu ogólnym. Absolwenci klas 8 mieli do wyboru następujące profile: humanistyczny, medyczno-przyrodniczy, menedżerski oraz politechniczny.

Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Środzie Wielkopolskiej

W skład Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Środzie Wielkopolskiej wchodzi następujące szkoły:

- Branżowa Szkoła I Stopnia Nr 1 im. Hipolita Cegielskiego,
- IV Liceum Ogólnokształcące im. Hipolita Cegielskiego,
- I Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,
- Technikum Nr 1 im. Hipolita Cegielskiego,
- Szkoła Policealna Nr 1 im. Hipolita Cegielskiego.

W roku szkolnym 2019/2020 w 39 oddziałach uczyło się prawie 975 uczniów. W Branżowej Szkole I Stopnia naucza się w zawodach: sprzedawca, fryzjer, mechanik, elektryk, kucharz, cukiernik, budowlaniec, mechanik pojazdów samochodowych, lakiernik, operator obrabiarek skrawających, ślusarz, dekarz, hydraulik, monter suchej zabudowy stolarskiej, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, stolarz, tapicer, stolarz-tapicer, elektromechanik pojazdów samochodowych, monter sieci instalacji sanitarnych, monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych, murarz-tylnik, blacharz samochodowy. Natomiast Technikum Nr 1 kształci w zawodach: technik w ekonomista, technik elektryk, technik informatyk, technik żywienia i organizacji usług gastronomicznych, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik logistyk, technik hotelarstwa, technik gastronomii, technik pojazdów samochodowych.

Bursa Powiatu Średzkiego

Bursa Powiatu Średzkiego została utworzona 1 września 2019 roku. Stanowi bazę noclegowo-mieszkaniową dla uczniów z dalszych miejscowości, również spoza terenu powiatu, chcących uczyć się w Środzie Wielkopolskiej. Bursa utworzona została w budynku po dawnym internacie. Bursa posiada 4 pięcioosobowe pokoje (20 miejsc noclegowych) dla chłopów wraz z kuchnią, jadalnią oraz łazienką.

W kontekście rozwiązywania problemów społecznych istotne znaczenie mają również szkoły podstawowe dla których organem prowadzącym są gminy. W powiecie średzkim zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w roku szkolnym 2019/2020 uczyło się w szkołach podstawowych 5383 uczniów, w branżowych I stopnia 465 uczniów,

w liceach ogólnokształcących 858 uczniów, w technikach 1039 uczniów, w policealnych 87. Zapewnienie dobrej jakościowo edukacji jest zasadniczym zadaniem, ponieważ przyczynia się do świadomego i aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym. Dobrze rozwinięta sieć szkół z dobrą infrastrukturą, winna przekładać się na realizację zadań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w ramach zajęć pozalekcyjnych.

4.8. Sytuacja gospodarcza i lokalny rynek pracy

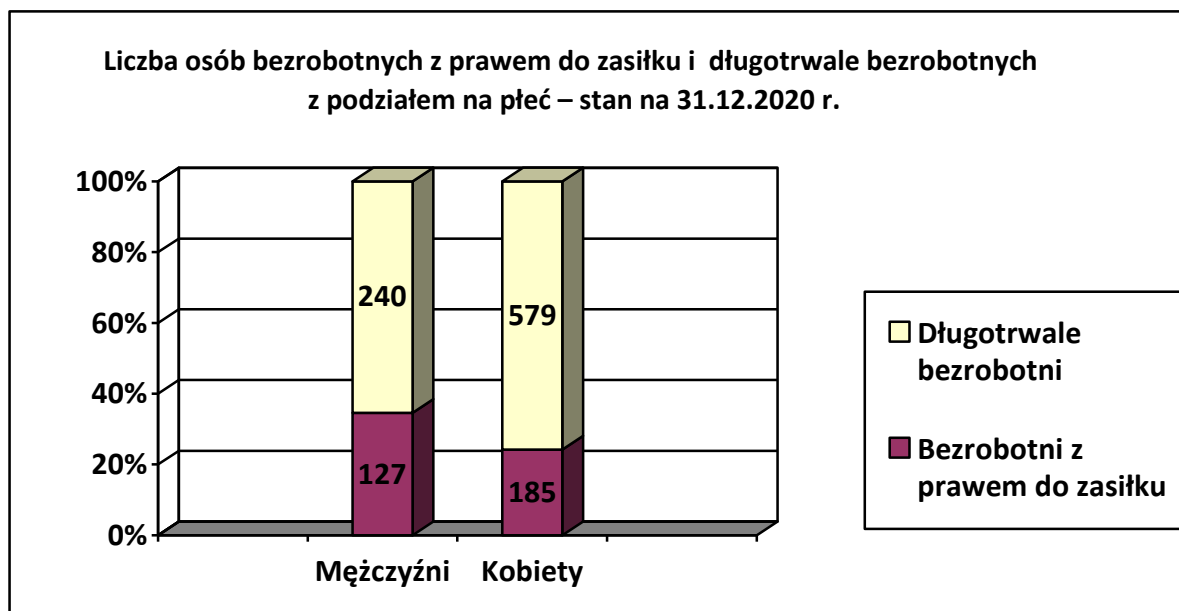
Powiat średzki ma charakter rolniczo-przemysłowy. Rolnictwo jest jedną z głównych gałęzi gospodarki w powiecie. Użytki rolne obejmują ponad 74 % ogólnej powierzchni, w tym grunty orne 416,76 km².

Obok rolnictwa rozwinięta jest działalność gospodarcza w zakresie handlu i napraw oraz przetwórstwo przemysłowe. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2019 r. w powiecie średzkim w rejestrze REGON zarejestrowanych było 6 254 podmiotów gospodarki, z czego 4 663 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 589 nowych podmiotów, a 258 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009 - 2017 najwięcej (589) podmiotów zarejestrowano w roku 2019, a najmniej (472) w roku 2009. W tym samym okresie najwięcej (1 349) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (258) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2019 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w powiecie średzkim najwięcej (400) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (5 980) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 2,7% (171) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 29,0% (1 811) podmiotów, a 68,3% (4 272) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie średzkim najczęściej deklarowanymi rodzajami działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (22.4%) oraz budownictwo (19.8%) W roku 2019 w powiecie średzkim na 1000 mieszkańców pracowało 229 osób . Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa wielkopolskiego (281) oraz mniej od wartości dla Polski (251). 45,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 54,1% mężczyźni. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu średzkiego, 8 274 osób wyjeżdża do pracy

do innych gmin, a 6 316 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gmin powiatu, tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy jest ujemne i wynosi -1 958. Na ogólną liczbę pracujących, 21,7% aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu średzkiego pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 38,8% w przemyśle i budownictwie, a 19,4% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja), 1,4% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)¹. Opis rynku pracy zaprezentowany powyżej dotyczy sytuacji z 2019 roku, nie są znane skutki stanu epidemiologicznego COVID-19 w tym obszarze w 2020 r..

Stopa bezrobocia rejestrowanego na dzień 31.12.2019 r. w powiecie średzkim wynosiła 6,2%, podczas gdy w województwie wielkopolskim 2,8%, a w Polsce 5,2%. Na dzień 31.12.2020 r. stopa bezrobocia wzrosła i wynosiła 7,1%, co pokazuje znaczną dynamikę w przyroście liczby osób bezrobotnych. Na sytuację na rynku pracy niewątpliwie ma wpływ stan epidemiologiczny COVID-19. W roku 2020 ogólna liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych wynosiła 1747, w tym 1088 kobiet i 659 mężczyzn. w grupie tej osoby długotrwale bezrobotne stanowiły 819 osób. Poniżej prezentujemy dane dotyczące struktury bezrobotnych.

Wykres 3. Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku i długotrwale bezrobotnych z podziałem na płeć – stan na 31.12.2020 r

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 r.

¹ (źródło: https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sredzki_wielkopolskie#dane-demograficzne)

Tabela 14. Liczba osób bezrobotnych, liczba bezrobotnych długotrwale oraz liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku, ogółem i w podziale na płeć (powiat na tle województwa i kraju) – stan na 31.12.2020 r.

Status	Powiat		Województwo		Polska	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Osoby bezrobotne ogółem	1 088	659	35 547	25 410	560 303	484 007
Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku	185	127	6 796	4 362	95 464	72 010
Osoby Długotrwale bezrobotne	579	240	15 488	8 417	297 480	217 088

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 r.

Powiatowy Urząd Pracy w Środzie Wielkopolskiej prowadzi działania na rzecz osób bezrobotnych, w tym poradnictwo zawodowe. Urząd prowadzi także pośrednictwo pracy polegające w szczególności na udzielaniu pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia, a pracodawcom w pozyskaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych.

4.9. Ogólna sytuacja mieszkaniowa

W 2019 roku w powiecie średzkim oddano do użytku 433 mieszkania. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 7,35 nowych lokali. 61,2% mieszkań zostało przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem, 38,8% na cele indywidualne. Całkowite zasoby mieszkaniowe w powiecie średzkim to 19 062 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada 326 mieszkań. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa wielkopolskiego (352,20) oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski (380,50)².

Nie wpływa to jednak na sytuację osób i rodzin o niskim statusie materialnym, oczekujących na mieszkania komunalne i socjalne. Długoletnie, niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe negatywnie wpływają na funkcjonowanie społeczne tej grupy osób. Z diagnozy problemów społecznych wynika, że wśród mieszkańców powiatu średzkiego znajduje się grupa osób i rodzin wymagających pomocy w formie mieszkań chronionych. Niestety, w gminach powiatu średzkiego ta forma wsparcia nie funkcjonuje. Powiat Średzki odpowiadając na zdiagnozowane potrzeby, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, utworzył w 2020 r. 7 mieszkań chronionych.

² (źródło: https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sredzki_wielkopolskie#dane-demograficzne)

4.10. Ochrona zdrowia

Na terenie powiatu średzkiego podstawową opiekę zdrowotną zabezpieczają publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. Mieszkańcy powiatu mogą korzystać z opieki specjalistycznej w przychodniach i poradniach specjalistycznych, zorganizowanych przy szpitalu, w zakładach samodzielnych (przychodnie specjalistyczne) lub w gabinetach lekarzy specjalistów prowadzących własne praktyki. W roku 2019 w powiecie średzki funkcjonowało 29 przychodni. Leczenie szpitalne realizowane jest w Szpitalu Średzkim Serca Jezusowego Sp. z o. o., ul. Żwirki i Wigury 10 w Środzie Wielkopolskiej.

4.11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Powiat średzki współpracuje z sektorem pozarządowym na podstawie corocznie przyjmowanego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Celem współpracy jest zapewnienie efektywnego wykonania zadań publicznych na rzecz mieszkańców. Współpraca odbywa się w formie finansowej i niefinansowej.

W obszarze pomocy społecznej dla efektywności podejmowanych działań zapobiegających występowaniu negatywnych zjawisk społecznych istotna jest współpraca jednostek organizacyjnych powiatu, a w szczególności PCPR z organizacjami pozarządowymi. Przy realizacji zadań w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami, seniorów, osób biernych społecznie i zawodowo, rodzin będących w trudnych sytuacjach życiowych. PCPR współdziała w szczególności:

- ze Stowarzyszeniem Pomocy „Krağ” w Nowym Mieście nad Wartą – organizacją prowadzącą Klub Integracji Społecznej „W Kręgu”, 9 Klubów Seniora w powiecie średzkim oraz mieszkania chronione dla osób bezdomnych, z niepełnosprawnościami, starszych. Organizacja jest również zaangażowana w działania pomocowe na rzecz osób i rodzin w kryzysie;
- ze Stowarzyszeniem Pomocy „SOS” w Środzie Wielkopolskiej – organizacją prowadzącą Warsztat Terapii Zajęciowej oraz Klub Integracji Społecznej „Szansa”. Organizacja jest również zaangażowana w działania pomocowe na rzecz dzieci i rodzin z problemami opiekuńczymi;
- z Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej – organizacją aktywizującą osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby starsze;
- ze Stowarzyszeniem Diabetyków Średzkich – organizacją działającą w obszarze aktywizacji społecznej oraz poprawy sytuacji zdrowotnej, ekonomicznej i prawnej osób chorych

na cukrzycę;

- z Wielkopolskim Związkiem Inwalidów Narządu Ruchu w Poznaniu „KOŁO ŚRODA WLKP” - organizacją prowadzącą aktywizację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami i osób starszych;
- z Polskim Związkiem Niewidomych Okręg Wielkopolski Koło w Środzie Wlkp. – organizacją prowadzącą aktywizację społeczną osób niewidomych i słabowidzących;
- z Towarzystwem Średzkich Amazonek – organizacją prowadzącą aktywizację społeczną i zawodową, rehabilitację oraz poradnictwo dla osób z niepełnosprawnościami i ich bliskich,
- ze Stowarzyszeniem Emerytów i Rencistów Gminy Dominowo „ZŁOTY WIEK” – organizacją zajmującą się aktywizacją społeczną mieszkańców gminy;
- ze Stowarzyszeniem na Rzecz Mieszkańców Gminy Dominowo „BONA FIDES” – organizacją działającą na rzecz osób i rodzin w kryzysie.

4.12. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych powiatu

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania.

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej powiatu średzkiego, badań ankietowych prowadzonych w latach 2018 - 2020 wśród mieszkańców powiatu średzkiego z niepełnosprawnościami oraz seniorów, wywiadów prowadzonych z przedstawicielami instytucji pomocowych i organizacji pozarządowych realizujących zadania w sferze pomocy społecznej, zidentyfikowano główne problemy społeczne:

- niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodzin,
- zagrożenie wykluczeniem społecznym, w szczególności osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych,
- uzależnienia i przemoc w rodzinie,
- niewystarczające zasoby kadrowe, w sferze pomocy społecznej, w szczególności w systemie pieczy zastępczej.

4.13. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach powiatu średzkiego, które wynikają z diagnozy sytuacji społecznej i dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana strategia, czyli lat 2021 - 2030. Działania realizowane w ramach Strategii

są związane ściśle z realizowaną polityką społeczną na rzecz mieszkańców powiatu. Szczególnie uwzględniają one osoby z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W tym wypadku niezwykle istotna jest analiza danych statystyczny GUS, a także danych opracowywanych przez m.in. takie jednostki jak Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej, czy Powiatowy Urząd Pracy w Środzie Wielkopolskiej. Analiza tych danych pozwala na zaobserwowanie zmian ilościowych oraz pewnych tendencji w strukturze wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy.

4.13.1. Prognoza demograficzna

Jednym z głównych problemów demograficznych w powiecie średzkim, podobnie jak w kraju, jest zjawisko starzenia się społeczeństwa oraz stały wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Przyjmując założenia opracowanej dla Polski przez Główny Urząd Statystyczny prognozy demograficznej, obejmującej okres do 2050 r., w przyjętej perspektywie wystąpi znaczne zmniejszenie liczby dzieci (w wieku 0-14 lat) i osób dorosłych (w wieku 15-59), natomiast zwiększy się liczba i udział osób w wieku 60 lat i więcej. W rezultacie, udział osób starszych w populacji mieszkańców Polski zwiększy się z 21,5% w 2013 r. (8,3 mln) do 40,4% (13,7 mln) w ostatnim roku prognozy. Do 2025 będziemy obserwować niewielki spadek odsetka najstarszej grupy wieku, tj. 80 lat i więcej (z 17,9% w 2013 do 16,1%). Potem jednak, do około roku 2040, będzie następował szybki i wyraźny wzrost udziału tej subpopulacji, związany z wchodzeniem w wiek późnej starości bardzo licznych roczników urodzonych pomiędzy końcem drugiej wojny światowej, a początkiem lat sześćdziesiątych. Reasumując, informacje zawarte w powyższych danych możemy przyjąć w perspektywie czasowej przyjmowanej Strategii, że mieszkańcy powiatu będą się starzeć. Potrzeby osób starszych są zróżnicowane i wymagają stałego dostosowywania systemu wsparcia do możliwości i konieczności zapewnienia odpowiednich usług, w szczególności w środowisku zamieszkania.

4.13.2. Prognoza problemów społecznych w okresie realizacji Strategii

Osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami

Prognozuje się wzrost problemów związanych z procesem starzenia się mieszkańców powiatu oraz z ograniczeniami związanymi z niepełnosprawnością. Prognozy

GUS wykazują, że populacja ludzi starszych w Polsce, w tym również na terenie powiatu średzkiego będzie w najbliższych latach systematycznie wzrastać. Uwzględniając fakt, iż liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie przyrastać, obszarem zainteresowań polityki społecznej powinno stać się wspieranie aktywnej starości, tak aby coraz dłuższy czas jakim dysponują współcześni i przyszli seniorzy mógł być efektywnie i satysfakcjonująco wykorzystany.

Wzrost udziału osób starszych w ogólnej populacji z pewnością przyczyni się do zwiększenia liczby osób z niepełnosprawnościami. Starsze grupy wiekowe są bowiem bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 roku życia. Nie ulega wątpliwości, że należy zaprogramować działania, które z jednej strony będą łagodziły skutki niepełnosprawności np. poprzez systematycznie łamanie barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się, transportowych, a z drugiej ułatwiały poprzez rehabilitację, powrót przynajmniej części osób z niepełnosprawnościami, na rynek pracy. Osoby z niepełnosprawnościami są bardzo zróżnicowaną grupą, w związku z czym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby i rodziny o złożonych, wielorakich potrzebach, a także rodziny posiadające dzieci z niepełnosprawnościami. W związku ze wzrastającą liczbą osób starszych ważne jest stałe dostosowywanie rodzajów i zakresu usług realizowanych w środowisku lokalnym, placówkach dziennych. Potrzeby osób starszych są zróżnicowane ze względu na stan zdrowia, sytuację społeczną i materialną. Warto wspierać inicjatywy realizowane w najbliższym środowisku seniorów, aktywizując same osoby starsze, jak i osoby z ich najbliższego otoczenia. Wyzwaniem jest tworzenie infrastruktury placówek dziennych odpowiadających na zapotrzebowanie osób z niepełnosprawnościami i starszych.

Ważnym aspektem jest zapewnienie wsparcia opiekunom osób niesamodzielnych w ramach opieki wytchnieniowej. Opierając się na dotychczasowych doświadczeniach w związku ze stanem epidemiologicznym COVID-19 rekomendowane jest zapewnianie warunków do realizacji projektów wprowadzających nowoczesne technologie.

Rodzina i sytuacja dziecka

Prognozuje się wzrost problemów rodzin z małoletnimi dziećmi oraz problemów młodzieży. Analizując sytuację rodzin zamieszkujących na terenie powiatu średzkiego, należy zwrócić uwagę na trudności związane z prawidłowym wypełnianiem

funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi jest kluczowe w kontekście bliskiego kontaktu z rodzinami, w których jest zagrożenie umieszczeniem dziecka/dzieci w pieczy zastępczej. Podwyższanie standardów pracy i kompetencji kadry socjalnej jest tu kluczowe.

Szczególnej uwagi wymaga kwestia dzieci i młodzieży, a zwłaszcza rosnące zagrożenia uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, niedostosowaniem społecznym i przestępczością. W działaniach samorządu szczególne znaczenie powinny mieć inicjatywy zmierzające do zbudowania zintegrowanego systemu wsparcia nad dzieckiem i rodziną. Celem podejmowanych działań winno być wsparcie dziecka i rodziny w środowisku zamieszkania. W sytuacji konieczności zastosowania środka, jakim jest izolacja dziecka z rodziny naturalnej, należy stawiać na rodzinne formy opieki zastępczej, a dopiero, gdy ta będzie niewystarczająca, na instytucjonalne formy pieczy zastępczej. Ważna jest realizacja działań skierowanych do usamodzielniających się wychowanków, by w jak najpełniejszy sposób przygotować ich do dorosłego życia. Z jednej strony dostęp do wsparcia specjalistycznego, z drugiej strony zwiększenie dostępu do mieszkań, w tym mieszkań chronionych.

Sytuacja epidemiczna COVID-19 wpłynie na wzrost osób i rodzin wymagających wsparcia w formie specjalistycznego poradnictwa. Znaczącym problemem będzie zjawisko związane z przemocą w rodzinie. Ważne jest dalsze aktywne prowadzenie działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Warto zwrócić uwagę na większe motywowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Wykluczenie społeczne

W powiecie średzkim z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Środzie Wielkopolskiej wynika, że systematycznie spada stopa bezrobocia z 10,8% na 31.12.2015 r. na 7,1% na 31.12.2020 r. W związku z tym prognozuje się, że następować będzie spadek stopy bezrobocia w kolejnych latach. Podmiotem działań w zakresie aktywizacji zawodowej będą osoby bezrobotne z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Bezrobocie przyczynia się do ubożenia rodzin i w efekcie ich marginalizacji. Osoby długotrwale bezrobotne, to przede wszystkim osoby o niższym poziomie wykształcenia, kobiety, a także osoby z niepełnosprawnościami. Należy pamiętać, że w sytuacji bezrobocia następuje pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny, tj. ubóstwa, pojawiają się w szczególności problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, uzależnienie. Pojawia się również

groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowych w zakresie bierności zawodowej. Podejmowane działania winny obejmować instrumenty aktywnej integracji zawodowej, społecznej, edukacyjnej i zdrowotnej. Prognozuje się wzrost problemów społecznych osób i rodzin wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem. Problemy dotyczą poszczególnych grup społecznych, które z racji niekorzystnych sytuacji życiowych, czynników mniej lub bardziej zawinionych szczególnie zagrożone są marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Można zidentyfikować następujące grupy znajdujące się w trudnej sytuacji: osoby bezdomne, osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych, w szczególności osoby z problemem alkoholowym, osoby będące ofiarami przemocy. Integracja tych grup wymaga wdrażania przemyślanych, kompleksowych programów, z zakresu aktywnej integracji, które będą uwzględniały specyfikę członków danej grupy.

Zasoby kadrowe w obszarze pomocy społecznej

Obserwowana jest trudność związana z pozyskaniem wykwalifikowanej kadry do świadczenia usług społecznych, w tym w szczególności psychologów, asystentów osób z niepełnosprawnościami, opiekunów. Wiąże się to ze specyfiką wykonywanych zadań, jak również małą atrakcyjnością wynagrodzenia. Zasadne jest promowanie wyżej wymienionych zawodów oraz zapewnienie odpowiednich warunków pracy.

4.14. Analiza SWOT

Wypracowanie katalogu celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań w zakresie przeciwdziałania problemom społecznym, poprzedziła kompleksowa refleksja na temat zasobów powiatu średzkiego w kontekście szans rozwojowych, zagrożeń, ale także czynników, które decydują o jego potencjale, lub też hamują jego wzrost. Narzędziem wykorzystanym w tym celu była analiza SWOT. Nazwa pochodzi od akronimu angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse w otoczeniu), threats (zagrożenia w otoczeniu). Na podstawie diagnozy społecznej oraz prognozowanych zmian w okresie realizacji Strategii dokonano analizy SWOT w obszarach uznanych za dominujące: rodzina i piecza zastępcza, niepełnosprawność, starość, aktywizacja społeczno-zawodowa osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

1.OBSZAR: RODZINA I PIECZA ZASTĘPCZA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin będących w sytuacjach kryzysowych, • rozwój infrastruktury społecznej: działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej, mieszkań chronionych, • system pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej zapewniający dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców naturalnych z terenu powiatu średzkiego w formach pieczy zastępczej działających na terenie powiatu średzkiego, • wsparcie specjalistyczne dla rodzin zastępczych, oferta szkoleniowa i integracyjna, • organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, • wykształcona i zaangażowana kadra, • dobra współpraca PCPR z OPS oraz innymi podmiotami działającymi w obszarze wsparcia dziecka i rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające specjalistyczne poradnictwo dla rodzin z małoletnimi dziećmi z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym wsparcie psychologiczne , • niska wiedza społeczeństwa lokalnego na temat pieczy zastępczej, • brak chętnych do tworzenia rodzin zastępczych, • brak chętnych do kształcenia w kierunku pracy socjalnej, • niski prestiż zawodów w pomocy społecznej, • niskie lub brak umiejętności opiekuńczo-wychowawcze rodzin z małoletnimi dziećmi, • uzależnienia w szczególności od alkoholu w rodzinach, • niewystarczająca liczba rodzin pomocowych w systemie pieczy zastępczej, • ograniczona dostępność do specjalistów służby zdrowia; • brak mieszkań socjalnych, komunalnych w gminach w szczególności dla rodzin wielodzietnych z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, wychowanków pieczy zastępczej.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • szkolenia kadr, • modyfikacja procedur, • promowanie instytucji rodziny zastępczej, • adekwatne środki do zdiagnozowanych potrzeb, • rozwój wsparcia specjalistycznego, • partnerstwo instytucji pomocowych, • aktywność projektowa. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zjawiska przemocy i uzależnienia w rodzinach, stan epidemiologiczny COVID – 19 pogłębia to zjawisko, • niskie umiejętności opiekuńczo-wychowawcze rodziców z małoletnimi dziećmi, • trudności w nawiązywaniu współpracy z rodzinami, • brak w rodzinach motywacji do zmian, • łatwa dostępność do środków uzależniających (dopalacze, narkotyki, alkohol),

	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczony dostęp do specjalistycznych placówek leczenia osób uzależnionych, • niskie środki finansowe na wynagrodzenia kadry, • kryzys instytucji rodziny.
--	--

Źródło: Opracowanie własne

2. OBSZAR: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ ORAZ STAROŚĆ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój sieci usług dla osób z niepełnosprawnościami, • aktywność organizacji pozarządowych w obszarze wspierania osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, • mieszkalnictwo chronione w Środzie Wielkopolskiej ul. Mała Klasztorna 3, • aktywność projektowa – korzystanie przez powiat z większości dofinansowań/programów, • PFRON – dostępność środków. 	<ul style="list-style-type: none"> • istnienie barier utrudniających pełen udział osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych w życiu społecznym, • ograniczona dostępność do specjalistów służby zdrowia, w tym brak lekarzy specjalistów psychiatrii, geriatry, gerontologii, • bariery architektoniczne, transportowe, • bariery komunikacyjne (znajomość języka migowego), • niewystarczająca liczba mieszkań wspomaganych (wspieranych), • brak miejsc opieki wytchnieniowej na terenie gmin, • ograniczona dostępność usługi asystenta osoby niepełnosprawnej, • ograniczona dostępność usług opiekuńczych dla osób starszych, w tym placówek wsparcia dziennego.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • większa świadomość społeczna • szkolenia dla kadry pracującej z osobami z niepełnosprawnością oraz osób starszych, • działalność organizacji pozarządowych, • dostępność środków PFRON, • partnerstwo projektowe, • dobra współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost osób wymagających wsparcia, w tym usług specjalistów w sferze zdrowia, rehabilitacji leczniczej, • wysokie nakłady finansowe na realizację usług, • ograniczona dostępność kadry wykwalifikowanej, • starzenie się społeczeństwa, • niedoinwestowanie polityki senioralnej dla seniora samotnego – zależnego, • wykluczenie społeczne osób zależnych, • mała aktywność seniorów,

	<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba osób niesamodzielnych, • systematyczne ubożenie seniorów, • pogarszający się stan zdrowia, • wykluczenie społeczne.
--	---

Źródło: Opracowanie własne PCPR

3. OBSZAR: AKTYWIZACJA SPOŁECZNO-ZAWODOWA OSÓB Z GRUP ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • bogata oferta dla bezrobotnych – szkolenia, kursy z PUP, • wsparcie dla przedsiębiorcy z PUP, • doradztwo zawodowe (w wielu instytucjach i szkołach), • współpraca instytucji pomocowych z PUP, • współpraca powiatu z NGO, • partnerstwo projektowe PCPR z NGO, • oferta szkoleniowa instytucji okołozatrudnieniowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca wiedza przedsiębiorców na temat możliwości wsparcia przez PUP, • niewystarczający potencjał kadrowy NGO, • działania spółdzielni socjalnych, głównie w okresie realizacji projektu – finansowania, • duża liczba jednostek szkolących, realizujących szkolenia nie zawsze adekwatne do aktualnych potrzeb rynku pracy, niewystarczająca współpraca z pracodawcami, • niski poziom świadomości odnośnie roli i znaczenia ekonomii społecznej, • aktywizacja zawodowa osób wykluczonych, w tym osób z niepełnosprawnością intelektualną (np. brak ZAZ, chronionych miejsc pracy itd.), • brak wystarczającej liczby PES.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwości finansowe – środki zewnętrzne, własne, • aktywne formy rynku pracy, • współpraca instytucjonalna, • bliskość aglomeracji poznańskiej daje szansę na zatrudnienie, • aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - wiodąca rola instytucji Urząd Pracy, PCPR, OPS polityka jednostek samorządu terytorialnego, • większa świadomość społeczna na temat zjawiska wykluczenia społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie źródeł finansowania, • niekorzystne zmiany prawne, • niski poziom wykształcenia osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, • odchodzenie specjalistów do bardziej opłacalnych finansowo sektorów, • pandemia (Covid-19) lub inna epidemia.

• szkolenia dla kadry pracującej z osobami z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym• działalność organizacji pozarządowych.	

Źródło: Opracowanie własne PCPR

5. CZĘŚĆ STRATEGICZNA

Niniejszy rozdział zawiera część programową w zakresie polityki społecznej, a w szczególności w obszarze pomocy społecznej. Określa wizję, misję, cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działania powiatu średzkiego w latach 2021 – 2030.

5.1. Wizja, misja, cele strategiczne

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Średzkiego na lata 2021 – 2030 jest określenie priorytetów w obszarze rozwiązywania problemów społecznych. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Powiatu Średzkiego na lata 2015-2024 określono wizję w brzmieniu:

***POWIAT ŚREDZKI
OBSZAREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU,
Z DOBRZE ROZWINIĘTĄ SIECIĄ USŁUG SPOŁECZNYCH
DOSTĘPNYCH DLA MIESZKAŃCÓW***

Powyższa wizja za niezwykle ważne uznaje dostęp do szeroko rozumianych usług społecznych mieszkańców z różnych grup społecznych. Rozwój usług społecznych w społecznościach lokalnych jest zgodny z kierunkiem aktywnej polityki społecznej.

Misja określa natomiast, jakie są priorytety w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Uznano, że określona w przyjętej w poprzednim dokumencie misja jest nadal aktualna i brzmi:

***POWIAT ŚREDZKI
OBSZAREM SKUTECZNYCH DZIAŁAŃ
NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ, PODEJMOWANYCH
W OPARCIU O ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ,
WSPIERACJĄCY RODZINĘ ORAZ
AKTYWNA INTEGRACJĘ MIESZKAŃCÓW ZAGROŻONYCH
WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM***

W działaniach szczególną uwagę należy zwrócić na włączenie społeczne grup defaworyzowanych i rozwój dla nich właściwych usług. Wypełnieniem przyjętej wizji rozwoju i misji powiatu są cele strategiczne i kierunki działań. W oparciu o dokonaną diagnozę problemów społecznych, analizę SWOT, przeprowadzone badania, wywiady oraz konsultacje z szerokim gronem przedstawicieli podmiotów działających w sferze polityki społecznej, w tym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej, organizacji pozarządowych, sformułowano 5 celów strategicznych. Cele te bezpośrednio nawiązują do zadań i kompetencji samorządu powiatowego i skupiają się na rzeczywistych możliwościach realizacyjnych Powiatu.

Cel strategiczny nr 1. Zintegrowany system wsparcia rodziny

Realizatorzy zadań: Wydział Oświaty, Kultury i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Środzie Wielkopolskiej, Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu Starostwa Powiatowego w Środzie Wielkopolskiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Środzie Wielkopolskiej, Publiczna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Szlachcinie, rodziny zastępcze, organizacje pozarządowe działające w obszarze wsparcia dziecka i rodziny.

Partnerzy w realizacji zadań: ośrodki pomocy społecznej gmin powiatu średzkiego, placówki oświaty, placówki zdrowia, Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej, Komenda Powiatowa Policji w Środzie Wielkopolskiej, Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Źródło finansowania: budżet powiatu, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, funduszy Unii Europejskiej

Cel strategiczny nr 2. Aktywna integracja osób z niepełnosprawnościami

Realizatorzy zadań: Wydział Oświaty, Kultury i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Środzie Wielkopolskiej, Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu Starostwa Powiatowego w Środzie Wielkopolskiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej, Środowiskowy Dom Samopomocy w Środzie Wielkopolskiej, Warsztat Terapii Zajęciowej w Środzie Wielkopolskiej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Środzie Wielkopolskiej, Powiatowy Urząd Pracy w Środzie Wielkopolskiej, organizacje pozarządowe działające w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Partnerzy w realizacji zadań: Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, ośrodki pomocy społecznej gmin powiatu

średzkiego, Klub Integracji Społecznej „Szansa” w Środzie Wielkopolskiej, Klub Integracji Społecznej „W KRĘGU” w Dębnie, Centrum Integracji Społecznej w Jarosławcu, placówki służby zdrowia.

Źródło finansowania: budżet powiatu, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: PFRON, programów celowych, funduszy Unii Europejskiej.

Cel strategiczny nr 3. Aktywizacja osób starszych

Realizatorzy zadań: Wydział Oświaty, Kultury i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Środzie Wielkopolskiej, Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu Starostwa Powiatowego w Środzie Wielkopolskiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej, Powiatowy Klub „Senior+” w Środzie Wielkopolskiej, organizacje pozarządowe działające w obszarze wsparcia osób starszych.

Partnerzy w realizacji zadań: ośrodki pomocy społecznej gmin powiatu średzkiego, Klub Integracji Społecznej „Szansa” w Środzie Wielkopolskiej, Klub Integracji Społecznej „W KRĘGU” w Dębnie, placówki oświaty, wolontariat.

Źródło finansowania: budżet powiatu, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, funduszy Unii Europejskiej.

Cel strategiczny nr 4. Aktywizacja osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Realizatorzy zadań: Wydział Oświaty, Kultury i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Środzie Wielkopolskiej, Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu Starostwa Powiatowego w Środzie Wielkopolskiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej, organizacje pozarządowe działające w obszarze wsparcia osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Partnerzy w realizacji zadań: ośrodki pomocy społecznej gmin powiatu średzkiego, Klub Integracji Społecznej „Szansa” w Środzie Wielkopolskiej, Klub Integracji Społecznej „W KRĘGU” w Dębnie.

Źródło finansowania: budżet powiatu, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, funduszy Unii Europejskiej.

Cel strategiczny nr 5. Partnerstwo na rzecz budowy kapitału społecznego

Realizatorzy zadań: Wydział Oświaty, Kultury i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Środzie Wielkopolskiej, Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu Starostwa Powiatowego w Środzie Wielkopolskiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej,

organizacje pozarządowe działające w obszarze polityki społecznej.

Partnerzy w realizacji zadań: ośrodki pomocy społecznej gmin powiatu średzkiego, instytucje szkoleniowe, wolontariat, Koła Gospodyń Wiejskich.

Źródło finansowania: budżet powiatu, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, funduszy Unii Europejskiej.

5.2. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań

Aby móc skutecznie realizować Strategię, konieczne jest wskazanie niezbędnych działań w ramach zdefiniowanych celów strategicznych. Działania te zostały zapisane w postaci celów operacyjnych, kierunków działań, uwzględniony został termin realizacji i wskaźniki zaplanowanych działań, określono również podmioty odpowiedzialne i partnerów poszczególnych działań.

Cel strategiczny nr 1. Zintegrowany system wsparcia rodziny

Pierwszy z wyróżnionych obszarów strategicznych dotyczy wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad dziećmi. Rodzina odgrywa kluczową rolę w procesie socjalizacji i wychowania. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, brak umiejętności i kompetencji w wypełnianiu ról społecznych rodziców powoduje przekazywanie złych wzorców dzieciom, a nierzadko też rozpad rodziny, który niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci. Wsparcie rodziny to ważne zadanie samorządów wszystkich szczebli, w tym również samorządu powiatowego. W zakresie realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej do zadań gminy należy pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Z kolei ustawa o pomocy społecznej nakłada na powiat obowiązek prowadzenia specjalistycznego poradnictwa, organizacji interwencji kryzysowej, mieszkalnictwa chronionego, organizacji i prowadzenia ośrodków wsparcia o zasięgu powiatowym. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadaniem powiatu jest tworzenie systemu pieczy zastępczej. Powiaty organizują także wsparcie osobom usamodzielnianym, które opuszczają rodzinna oraz instytucjonalną pieczę zastępczą. Strategia uwzględnia działania wzmacniające dla kadry pomocy społecznej i wsparcia rodziny. W budowaniu efektywnego systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej ważne jest zintegrowanie działań podmiotów działających w tej sferze zarówno na szczeblu gminy i powiatu.

Cele operacyjne oraz kierunki działania w ramach celów operacyjnych

Cel operacyjny	Kierunki działania	Wskaźnik monitorujący
Cel operacyjny 1.1. Rozwój usług społecznych na rzecz rodziny	1.1.1. Opracowywanie i wprowadzanie nowych usług społecznych odpowiadających na zidentyfikowane potrzeby rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci.	liczba nowych usług liczba osób korzystających z usług
	1.1.2. Świadczenie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, w tym rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego.	Liczba osób korzystających z usług
	1.1.3. Świadczenie usług w zakresie interwencji kryzysowej.	Liczba osób korzystających z usług
	1.1.4. Organizowanie wsparcia dla rodzin biologicznych z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.	Liczba osób i rodzin objętych wsparciem
	1.1.5. Wspieranie rozwoju sieci placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin.	Liczba placówek liczba osób objętych wsparciem
	1.1.6. Rozwój usług w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, w szczególności wśród dzieci i młodzieży	Liczba realizowanych programów, szkoleń Liczba osób objętych wsparciem
Cel operacyjny 1.2. Wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1.2.1. Edukacja społeczna, w tym przedstawicieli różnych grup zawodowych zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.	Liczba osób objętych szkoleniem, liczba przeprowadzonych szkoleń, kampanii, konferencji itp.
	1.2.2. Rozwój usług w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym prowadzonych w ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej.	Liczba osób objętych usługami
	1.2.3. Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób objętych programem
	1.2.4 Realizacja Powiatowego programu w zakresie przeciwdziałania przemocy e rodzinie	Liczba osób objętych programem
Cel operacyjny 1.3. Rozwój systemu	1.3.1. Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Średzkim	Liczba realizowanych programów

pieczy zastępczej	1.3.2. Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego w celu pozyskiwania kandydatów na niespokrewnione z dzieckiem zawodowe rodziny zastępcze, celem zminimalizowania kierowania dzieci do instytucjonalnych form opieki zastępczej.	Liczba przeprowadzonych kampanii, liczba pozyskanych kandydatów
	1.3.3. Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych, w tym wielodzietnych i specjalistycznych, rodzinnych domów dziecka, z uwagi na potrzeby dzieci z powiatu średzkiego.	Liczba przeprowadzonych szkoleń, liczba utworzonych rodzin zastępczych
	1.3.4. Rozwój usług wspierających opiekę zastępczą, w tym w formie rodzin pomocowych, grup wsparcia, organizacji czasu wolnego	Liczba osób korzystających z różnych form wsparcia, liczba rodzin pomocowych, liczba odbytych spotkań w ramach grup wsparcia, organizacji czasu wolnego
	1.3.5. Rozwój usług wspierających opiekę i wychowanie w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba osób korzystających z usług
	1.3.6. Rozwój form wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, w tym organizacja mieszkań chronionych	liczba osób korzystających z form wsparcia
Cel operacyjny 1.4. Współpraca w tworzeniu zintegrowanego systemu wsparcia rodziny	1.4.1. Wzmocnienie współpracy podmiotów działających w obszarze wsparcia dziecka i rodziny w celu doskonalenia systemu wsparcia rodziny, w tym systemu pieczy zastępczej.	Liczba spotkań międzyinstytucjonalnych
	1.4.2. Opracowywanie i realizacja projektów partnerskich, w tym z udziałem organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju usług społecznych w sferze wsparcia dziecka i rodziny a także rozwoju pieczy zastępczej i skutecznego usamodzielniania wychowanków.	Liczba realizowanych projektów
Cel operacyjny 1.5. Wsparcia kadry pracującej z dzieckiem i rodziną	1.5.1. Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla rodzin zastępczych, kadry socjalnej, pracowników organizatora pieczy zastępczej w kierunku pogłębiania wiedzy na temat metod pracy z dzieckiem i rodziną.	Liczba oferowanych szkoleń, liczba osób korzystających ze szkoleń

	1.5.2. Zapewnienie stabilności zatrudnienia w obszarze pomocy społecznej i pieczy zastępczej.	Liczba przeprowadzonych analiz dot. warunków pracy i systemu wynagrodzeń kadry pomocy społecznej i pieczy zastępczej, przedstawionych potrzeb w tym zakresie władzy samorządowej
--	---	--

Cel strategiczny nr 2. Aktywna integracja osób z niepełnosprawnościami

Aktywna integracja osób z niepełnosprawnościami jest procesem wielopłaszczyznowym z uwagi na specyfikę potrzeb tej grupy społecznej oraz kompetencje samorządu powiatu w zakresie ich wsparcia. Wyzwaniem dla samorządów lokalnych jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury dla aktywizacji społecznej i zawodowej w celu ich pełnej integracji społecznej. Proces aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami jest trudny i wymaga znajomości zarówno zagadnień zdrowotnych, społecznych i psychologicznych osób z różnymi rodzajami i stopniami niepełnosprawności, jak i środowiska społecznego oraz dynamiki rynku pracy. Głównym celem Strategii na rzecz osób z niepełnosprawnościami jest włączenie tej grupy w życie społeczne i zawodowe, ponadto należy zagwarantować wszelkie prawa tak, aby mogli funkcjonować w społeczeństwie na równi ze wszystkimi obywatelami. Działania Strategii zakładają stworzenie efektywnego systemu wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin poprzez prowadzenie polityki włączającej.

Cele operacyjne oraz kierunki działania w ramach celów operacyjnych

Cel operacyjny	Kierunki działania	Wskaźnik monitorujący
Cel operacyjny 2.1. Rozwój usług społecznych dla osób i rodzin z problemem niepełnosprawności	2.1.1. Realizacja Powiatowego programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami	Liczba osób objętych programem
	2.1.2. Rozwój i podnoszenie jakości usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym w ramach działalności Środowiskowego Domu Samopomocy, Warsztatu Terapii Zajęciowej,	Liczba osób korzystających z usług
	2.1.3. Rozwój mieszkalnictwa chronionego	Liczba osób objętych usługami
	2.1.4. Organizowanie usług dla osób z niepełnosprawnościami oraz członków	Liczba osób i rodzin objętych wsparciem

	rodzin, w tym usług asystenckich.	
	2.1.5. Wspieranie rozwoju ośrodków wsparcia dziennego dla osób z niepełnosprawnościami	Liczba placówek liczba osób objętych wsparciem
	2.1.6. Poprawa dostępności przestrzeni publicznej i usług w aspekcie architektonicznym, transportowym, informacyjnym,	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć, liczba osób korzystających z usług
Cel operacyjny 2.2. Rozwijanie form aktywizacji zawodowej.	2.2.1. Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami udziału w szkoleniach ,kursach zawodowych ,stażach, mających na celu podniesienie umiejętności/kompetencji zawodowych.	Liczba zorganizowanych szkoleń/kursów/staży liczba osób uczestniczących w szkoleniach/kursach
	2.2.2. Rozwój usług aktywizujących zawodowo w ramach Warsztatu Terapii Zajęciowej, Klubów Integracji Społecznej, Centrum Integracji Społecznej	Liczba osób objętych usługami
	2.2.3. Organizowanie miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami, w tym utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej	Liczba miejsc pracy
Cel operacyjny 2.3. Wsparcie rodzin z problemem niepełnosprawności oraz opiekunów osób niesamodzielných	2.3.1. Diagnozowanie potrzeb rodzin/opiekunów osób niesamodzielných, w szczególności potrzeb w związku ze stanem epidemiologicznym COVID 19.	Liczba opracowań
	2.3.2. Wsparcie edukacyjno - doradcze w zakresie świadczenia opieki wobec osób niesamodzielných oraz świadczenie poradnictwa specjalistycznego	Liczba osób objętych usługami
	2.3.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury opieki wytchnieniowej adresowanej do opiekunów osób niesamodzielných	Liczba miejsc opieki wytchnieniowej
Cel operacyjny 2.4. Współpraca w tworzeniu zintegrowanego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami	2.4.1. Wzmocnienie współpracy podmiotów działających w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami, w tym organizowanie szkoleń dla realizatorów działań, kadry instytucji pomocowych.	Liczba spotkań międzyinstytucjonalnych, liczba zorganizowanych szkoleń
	2.4.2. Opracowywanie i realizacja projektów , w tym partnerskich z udziałem organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju usług z zakresu aktywnej integracji.	Liczba realizowanych projektów

Cel strategiczny nr 3. Aktywizacja osób starszych

Kolejnym obszarem problemowym zdefiniowanym jako strategiczny jest problem starzejącego się społeczeństwa powiatu średzkiego. Starość nie musi oznaczać osoby schorowanej, biernej zawodowo i społecznie. Dzięki wydłużaniu się ludzkiego życia i stałej poprawie jego jakości, w tym także stanu zdrowia, może być to czas aktywnej realizacji pasji i marzeń. Aktywizacja seniorów jest to umożliwienie im, poprzez stworzenie odpowiednich warunków oraz odpowiednie zmotywowanie, podjęcia działań mających na celu poprawę ich sytuacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej oraz przedłużenie tym samym ich samodzielnego funkcjonowania w środowisku domowym i lokalnym. Strategia zakłada działania w kierunku aktywizacji seniorów.

Cele operacyjne oraz kierunki działania w ramach celów operacyjnych

Cel operacyjny	Kierunki działania	Wskaźnik monitorujący
Cel operacyjny 3.1. Zwiększenie uczestnictwa seniorów w życiu społecznym	3.1.1. Rozwój usług na rzecz osób w wieku 60+, w tym w ramach Powiatowego Klubu Senior+	Liczba osób objętych usługami
	3.1.2. Rozpowszechnianie oferty usług dla osób starszych, w tym dotyczących programów, oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej, we współpracy z organizacjami pozarządowymi i ośrodkami pomocy społecznej	Liczba przekazanych informacji
	3.1.3. Podejmowanie działań w zakresie współpracy międzypokoleniowej oraz promocja i rozwój wolontariatu	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć, liczba zaangażowanych wolontariuszy
	3.1.4. Wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz osób starszych	Liczba wspartych inicjatyw
Cel operacyjny 3.2. Aktywność seniorów	3.2.1. Realizacja projektów na rzecz seniorów pobudzających ich aktywność obywatelską we współpracy z organizacjami pozarządowymi i ośrodkami pomocy społecznej	Liczba realizowanych projektów
	3.2.2. Współpraca z gminami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie aktywnej integracji osób w wieku 60+	Liczba odbytych spotkań
Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie	3.3.1. Realizowanie projektów nt. bezpieczeństwa seniorów, w tym zjawiska przemocy wobec osób starszych	liczba realizowanych projektów

bezpieczeństwa osób starszych	3.3.2. Promowanie technologii ICT i innowacji społecznych zwiększających bezpieczeństwo fizyczne i zdrowotne osób starszych	liczba odbytych spotkań z seniorami
-------------------------------	---	-------------------------------------

Cel strategiczny nr 4. Aktywizacja osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Istotnym obszarem działań jest aktywna integracja osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Obok osób z niepełnosprawnością, osób starszych do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym należą osoby bezdomne, osoby uzależnione, osoby długotrwale bezrobotne, jak również osoby doświadczające innych ryzyk socjalnych i jednocześnie znajdujące się poza rynkiem pracy. Aktywizacja społeczna każdej grupy społecznej zaczyna się w środowisku lokalnym. O powodzeniu każdego z podjętych przedsięwzięć decyduje wiele czynników. Niewątpliwie jednym z nich jest integracja społeczności i wzbudzenie wśród jej członków chęci do działania. Powoduje to większe poczucie spełnienia, sensu życia, zadowolnie z relacji z innymi oraz wykazywanie optymizmu. Aktywizacja zawodowa to działania podejmowane przez m.in. powiatowe urzędy pracy mające na celu pomóc znaleźć pracę osobom bezrobotnym.

Cele operacyjne oraz kierunki działania w ramach celów operacyjnych

Cel operacyjny	Kierunki działania	Wskaźnik monitorujący
Cel operacyjny 4.1. Rozwój usług rynku pracy	4.1.1. Rozwijanie stałej współpracy podmiotów działających w sferze wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej	Liczba spotkań
	4.1.2. Objęcie formami aktywnej integracji osób biernych zawodowo (aktywizacja społeczna, aktywizacja zawodowa, aktywizacja zdrowotna i aktywizacja edukacyjna)	Liczba osób objętych usługami
Cel operacyjny 4.2. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej	4.2.1. Propagowanie idei ekonomii społecznej wśród liderów społecznych.	liczba odbytych spotkań
	4.2.2. Współpraca z OWES i PES w zakresie wspierania rozwoju ekonomii społecznej	Liczba odbytych spotkań

Cel operacyjny 4.3. Rozwój systemu wsparcie dla osób z grup szczególnego ryzyka, w tym osób bezdomnych, opuszczających zakłady karne oraz osób z problemem uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych	4.3.1. Rozwój usług wspierających aktywność społeczną, zawodową, edukacyjną i zdrowotną, poprzez m.in. realizację projektów, tworzenie mieszkań chronionych.	Liczba realizowanych projektów, liczba osób objętych usługami
	4.3.2. Rozwój specjalistycznych usług w szczególności w zakresie pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin	Liczba osób korzystających z usług
	4.3.3. Wzmocnienie systemu współpracy pomiędzy PCPR, OPS, PUP, Kuratorami sądowymi, organizacjami pozarządowymi	Liczba odbytych spotkań

Cel strategiczny nr 5. Partnerstwo na rzecz budowy kapitału społecznego

Kluczową kwestią dla zrównoważonego rozwoju społecznego jest budowa kapitału społecznego. Stwarzanie korzystnych warunków dla partycypacji społecznej mieszkańców, w różnych formach: działań grup obywatelskich, organizacji pozarządowych, ruchów społecznych, zapewnienie udziału w procesach komunikacji może w efekcie prowadzić do podniesienia poziomu kapitału społecznego, który pozwoli na zmniejszanie różnic i nierówności społecznych. Strategia uwzględnia zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych oraz mieszkańców powiatu w działania w obszarze pomocy społecznej.

Cele operacyjne oraz kierunki działania w ramach celów operacyjnych

Cel operacyjny	Kierunki działania	Wskaźnik monitorujący
Cel operacyjny 5.1. Rozwój aktywności obywatelskiej	5.1.1. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi, koordynacja i wspieranie wspólnych projektów	Liczba realizowanych projektów
	5.1.2. Rozwój wolontariatu	Liczba wolontariuszy
	5.1.3. Inspirowanie społeczności lokalnych powiatu do tworzenia lokalnych projektów w obszarze wsparcia różnych grup społecznych	Liczba projektów lokalnych
	5.1.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie zlecenia realizacji zadań powiatu	Liczba zleconych zadań
	5.1.5. Diagnozowanie potrzeb środowiska lokalnego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	Liczba przeprowadzonych badań, liczba opracowanych raportów

Cel operacyjny 5.2. Profesjonalizacja kadry socjalnej	5.2.1. Wzmocnienie roli pracownika pomocy społecznej jako profesjonalisty działającego na rzecz pełniejszej integracji społecznej klientów pomocy społecznej poprzez systematyczne szkolenia	Liczba odbytych szkoleń
	5.2.2. Upowszechnianie informacji o ofercie usług społecznych w społeczności lokalnej	Liczba opracowanych informatorów
	5.2.3. Projektowanie i wdrażanie nowych rozwiązań w zakresie świadczonych usług społecznych	Liczba opracowanych i wdrożonych projektów
	5.2.4. Promowanie zawodów z obszaru pomocy społecznej	Liczba opracowanych materiałów umieszczonych na stronach internetowych, liczba praktykantów i stażystów

5.3. Ramy finansowe Strategii

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej Strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe obejmują lata 2021 - 2030, gdyż w tym okresie będą realizowane cele strategiczne i operacyjne. Środki finansowe na działania zaplanowane w Strategii będą pochodzić: z budżetu powiatu średzkiego (w ramach budżetów jednostek organizacyjnych powiatu), z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych oraz zadań zleconych, z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, z funduszy europejskich, z innych programów i grantów. Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki powiatu na bieżącą działalność. Czynnikiem utrudniającym szacowanie źródeł finansowania jest powstawanie dokumentów programowych nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Zakłada się, że cele i działania strategii będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej powiatu średzkiego i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu powiatu w kolejnych latach. Zapisy dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie działalności poszczególnych jednostek. Strategia jest dokumentem nadrzędnym nad tworzonymi programami z zakresu polityki społecznej powiatu. Jej zapisy winny być również uwzględniane przy tworzeniu kolejnych dokumentów długookresowych. W przypadku

aktualizacji pozostałych dokumentów strategicznych stosowne zmiany winny być również uwzględniane w niniejszej Strategii. Źródła finansowania winny być również przedmiotem dogłębnej analizy podczas przygotowywania corocznej oceny stopnia jej realizacji. Pojawienie się nowych źródeł lub brak możliwości finansowania zaplanowanych działań mogą być również przesłankami do rozpoczęcia procesu aktualizacji dokumentu.

6. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII

Sposób realizacji Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego na lata 2021 – 2030 jest podstawowym planem działania wyznaczającym kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu powiatu w rozwiązywaniu problemów społecznych, jednocześnie wskazuje programy, które powinny być realizowane dla osiągnięcia celów strategicznych. Skuteczność w zakresie realizacji założonych celów w znacznej mierze zależy od procesu wdrażania zapisów zawartych w dokumencie. Na Koordynatora w zakresie realizacji działań Strategii wyznacza się Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej. W realizacji poszczególnych celów czynnie uczestniczyć będą przede wszystkim pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, którzy realizują zadania własne powiatu w zakresie pomocy społecznej. W realizacji Strategii uczestniczyć będą podmioty działające w sferze polityki społecznej na terenie powiatu średzkiego.

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana poprzez realizację powiatowych programów i projektów. Integralną część Strategii stanowią programy:

- 1) Powiatowy program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2030,
- 2) Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2030,
- 3) Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023.

Monitoring i ewaluacja

Realizacja Strategii będzie podlegać monitoringowi i ewaluacji. Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych zadań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastanie poszczególnych problemów społecznych.

Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie samorządowi powiatu praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji dotyczących przedsięwzięć planowanych do realizacji w danym roku budżetowym.

Wdrażanie strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie w formie raportów. Raport zawierać będzie również propozycje nowych rozwiązań, bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej raport z realizacji Strategii przedstawiać będzie Radzie Powiatu jako załącznik do corocznie składanego sprawozdania z działalności jednostki.

7. WNIOSKI KOŃCOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego na lata 2021 – 2030 w określonych celach i kierunkach w obszarze polityki społecznej opiera się na istniejącym już lokalnym systemie pomocy społecznej.

Organizacja systemu pomocy społecznej w powiecie jest dostosowana do potrzeb społecznych. Strategia rozwiązywania problemów społecznych zakłada kontynuację prowadzonych działań a także rozszerzenia oferowanych form wsparcia i rozwój nowych usług społecznych. Realizacja zapisów Strategii powinna przynieść efekty w postaci poprawy sytuacji społecznej w powiecie średzkim. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na włączanie społeczne osób i rodzin grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Spis tabel:

1. *Tabela 1. Zestawienie dokumentów strategicznych będących podstawą opracowania Strategii.*
2. *Tabela 2. Zestawienie gmin w powiecie średzkim pod względem powierzchni i liczby miejscowości.*
3. *Tabela 3. Liczba mieszkańców powiatu średzkiego wg wieku i płci na dzień 30.06.2020 r.*
4. *Tabela 4. Liczba rodzin zastępczych w latach 2018 – 2020.*
5. *Tabela 5. Usamodzielnianie wychowanków w latach 2018 – 2020.*
6. *Tabela 6. Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej dofinansowane ze środków PFRON w latach 2018 – 2020.*
7. *Tabela 7. Zadania realizowane z e środków PFRON w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w latach 2018 – 2020.*
8. *Tabela 8. Liczba złożonych wniosków i wydanych orzeczeń w latach 201 – 2020.*
9. *Tabela 9. Projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych, w tym EFS.*
10. *Tabela 10. Liczba prowadzonych spraw w ramach procedury Niebieska Karta w latach 2018 – 2020.*
11. *Tabela 11. Osoby stosujące przemoc według płci oraz formy stosowanej przemocy w rodzinie.*
12. *Tabela 12. Liczba spraw skierowanych przez Zespoły Interdyscyplinarne o ukaranie.*
13. *Tabela 13. Zasoby kadrowe – stan na 31.12.2020 r.*
14. *Tabela 14. Liczba osób bezrobotnych, liczba osób bezrobotnych długotrwale oraz liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku, ogółem i w podziale na płeć (powiat na tle województw i kraju) – stan na 31.12.2020 r.*

Spis wykresów:

1. *Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu średzkiego wg miejsca zameldowania na dzień 31.12.2019 r.*
2. *Wykres 2. Zapotrzebowanie na pomoc społeczną w gminach powiatu średzkiego w latach 2017 – 2019.*
3. *Wykres 3. Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku i długotrwale bezrobotnych z podziałem na płeć – stan na 31.12.2020 r.*